

(Szavaltat: Sajó Sándor: A trombitás.)

A TROMBITÁS.

Gál István volt a század trombitása,
Jó, sűrűvérű, nyugtalan legény;
Az ezrede ott feküdt beásva
Bús Lengyelország füstös mezején.

Itt lövik egymást, tudj' Isten mióta,
Lelketlen muszkák, lelkes magyarok,
Ahogy az Isten végzetül kiróttá:
Van itt is, ott is sebesült, halott.

Süvölt a gránát... István nézi: ejnye!
Mellette csap le... Nem tréfál, no lám!
Szomszédja hördül, esupa vér a melle,
S István fölajdult: Kedves, jó komám!

Haragvó bánat rácsap szívre, agyra,
Füstfelhő, vérszag kavargva száll;
A lázas lelket száz ördög ragadja,
Suttogja száz hang: élet vagy halál!

Gál István ott ég izzó kábulatban,
Rároskad, érzi, az egész világ!
Helyérül, hajrá! egyszer csak kipattan
És fújja, fújja, fújja a trombitát.

S mint rejtett ágrul egy madár ha rebben,
Riadva száll a többi is nyomán:
Láng gyúl a lánggul egész regimentben,
Hang gyúl a hanggul minden harsónán.

Minden kürt harsog s mind rohamra zendül,
Parancsszó, tiltás mind hiába már:
Az egész ezred, im, rohamra lendül
S vijjogva röppen, mint a vészmadár.

S Gál István fújja lelke mámorában
Se hall, se lát, csak harcok kedve forr;
S az ezred zúdul: szuronyán halál van,
S a muszka megfut, — egysincs már sehol!

A magyar ezred így ment támadásba,
Szerezve hősen hírnevet, babért,
S Gál István volt a század trombitása,
Rohamra ő fújt, Isten tudja mért...

„Verjétek vasra! — szól a generális,
Börtönbe rögtön a parancsszegőt!
S hogy zordon kedvét villogtassa már is,
Sötétlőn áll meg Gál István előtt.

Ott áll. — De bármily szigorúan beszélne,
A két pilláján könnyecsepp... vagy mi van,
— Rátűz egy érmet Gál István keblére,
S ennyit mond csak: köszönöm... fiam!

A sztrecsnói piros virágok.

(Előadja egy tanuló.)

1849-ik év nyarán a sztrecsnói tetőt őrizte Szeredai János kapitány hetvenkét honvéddel és egy pár száz rosszul fegyverzett nemzetőrrel. Két lovas volt velük, ezeket Szeredai leküldte a lengyel völgyekbe, hogy hamar hírt hozzanak, ha onnan valami baj közeledik. Már akkor az egész ország az orosz betörést várta.

Egy reggel sebes vágatva érkezik a két lovas és jelenté Szeredainak, hogy töméntelen orosz elöntötte a völgyeket és lassan emelkedik fölfelé. A reggeli ködön át távoli trombitajelek és erős zúgás hatoltak fel a tetőre.

Már jönnek?

Szeredai összegyűjtötte a nemzetőröket és így szólt:

— Barátaim, ezennel megparancsolom, hogy menjetek haza, görbítsétek helyre a kaszátokat, tegyétek el fejszéteket, rejtsetek el puskátokat. Nektek feleségeitek, gyermekeitek vannak, nem tarthatlak itt benneteket. Fordulj, indulj!

A nemzetőrök elvonultak. A százados csak egy öreg parasztot tartott ott. Aztán riadót fujatott a kürtösökkel s a honvédek arc-sora előtt így szólt:

— Fiaim! Hetvenhárman állunk e helyen és onnan alulról, a ködből, százezer orosz közeledik ránk. De nekünk szembe kell szállnunk e haddal, nehogy a büszke cárnak azt jelentse a vezére, hogy kardsapás nélkül nyomult át Magyarország határán. Nekünk meg kell őket állítanunk, meg kell nekik mutatnunk, hogy csak úgy tudtak behatolni a haza földjére, hogy mindnyájunkat felkoncoltak. Hadd lássák, hogy olyan nemzettel lesz dolguk e hegyeken túl, mely meg tud halni a szabadságért.

A fiatal gyerekekből álló kopott csapat égő tekintete a kapitányra tapadt.

— Fiaim! A mi hazánknak vége. Olyan erővel jönnek ránk, hogy el kell buknunk.

Az örökké vidám Farkas Balázs, a barna arcú sárospataki diák, türelmetlenül megdöngötte puskájával a földet és belekiáltott: